

Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) išanalizavo vidaus sandorių sudarymą ir jų vykdymą Panevėžio m., Anykščių, Pasvalio bei Utenos r. savivaldybėse. Nustatyta, kad vidaus sandoriai sudaromi tinkamai nepagrindžiant, kodėl perkant viešojo pirkimo būdu neįmanoma užtikrinti geros paslaugos kokybės ir prieinamumo, nėra užtikrinama pakankama vidaus sandorių vykdymo kontrolė ir nustatyta galima situacija, kai keleivių vežimo sutarčių sudarymą reguliuoja skirtingos teisės normos.

STT atlikusi korupcijos rizikos analizę nustatė, kad visose savivaldybėse keleivių vežimo sutartys sudaromos su pasirinktais vežėjais – savivaldybių valdomomis įmonėmis, išsamiai nesvarstant galimybių organizuoti konkurencingas vežėjų atrankos procedūras viešojo pirkimo būdu. Nepagrindžiamos vidaus sandorių sudarymo būtinumo aplinkybės, neskelbiama informacija apie planuojamus ir sudarytus vidaus sandorius.

Pastebėta galima teisinė kolizija – tai situacija, kai keleivių vežimo sutarčių sudarymą teisės aktai reguliuoja nevienodai. Šiuo metu tokių sutarčių sudarymą kiek skirtingai reguliuoja Viešųjų pirkimų įstatymas ir Kelių transporto kodeksas. Kadangi tokios situacijos laikomos vienu iš korupcijos rizikos veiksnių, STT savivaldybėms siūlo tai kvalifikuotai išspręsti konsultuojantis su kompetentingomis institucijomis. Apie šią situaciją STT taip pat perdavė informaciją Viešųjų pirkimų tarnybai.

STT korupcijos prevencijos pareigūnai nustatė, kad savivaldybės nepakankamai kontroliuoja vidaus sandorių vykdymą: pasitaiko atvejų, kai sandorį sudaro su kriterijų neatitinkančia įmone, nesilaiko atsiskaitymo bei vidaus sandorių galiojimo terminų, nepakankamai valdo interesų konfliktus, neužtikrina vidaus sandorių ir atsiskaitymo už juos skaidrumo. Nustatyta atvejų, kai vidaus sandorių įkainius nustato ne savivaldybių tarybos, kaip numatyta Vietos savivaldos įstatyme, o įmonių vadovai. STT pareigūnai konstatavo, kad Panevėžio miesto savivaldybė, sudarydama miesto, kapinių tvarkymo ir priežiūros, bešeimininkių gyvūnų gaudymo ir laikinosios globos paslaugų vidaus sandorius³², mokamų automobilių stovėjimo vietų aptarnavimo ir vietinės rinkliavos rinkimo vidaus sandorį, iš esmės rėmėsi tik prielaidomis, kad atėjusi nauja bendrovė(-ės), neturėdama(-os) patirties, negalės užtikrinti geros teikiamų paslaugų kokybės ir nepertraukiamumo. Taip pat remiamasi bendro pobūdžio prielaidomis dėl galimo privataus subjekto bankroto, negalėjimo vykdyti prisiimtų įsipareigojimų (pažymėtina, kad šios rizikos objektyviai galimos ir savivaldybės valdomai įmonei). Nurodoma, kad sutartyse sudėtinga tiksliai ir išsamiai aprašyti sutarties objektą (pažymėtina, kad tai yra perkančiosios organizacijos pareiga), todėl su privačiu subjektu sutarties vykdymo metu gali kilti teisinių ginčų. Taip pat nurodomi motyvai, kad perkančioji organizacija negalės lygiateisiškai dalyvauti viešajame pirkime dėl turimo perkančiosios organizacijos statuso, kiti tiekėjai žinos tarybos patvirtintas atlygintinų

paslaugų kainas. Pateikiami argumentai, kad savivaldybė, kaip akcininkas, patirs nuostolių, jei valdomos įmonės nelaimės skelbiamų viešųjų pirkimų.

Vidaus sandorių analizė keleivių vežimo, teritorijų ir gatvių priežiūros ir tvarkymo, mokamo automobilių stovėjimo aptarnavimo srityse leidžia daryti išvadą, kad perkančiosios organizacijos nepakankamai argumentavo vidaus sandorių sudarymo būtinumą, t. y. objektyviai nepagrindė, kad paslaugas perkant viešojo pirkimo būdu buvo neįmanoma užtikrinti paslaugos teikimo nepertraukiamumo, geros kokybės ir prieinamumo. Netinkamas šios nuostatos taikymas laikomas korupcijos rizikos veiksniu, nes tokiu atveju buvo sudarytos išskirtinės sąlygos tam tikriems ūkio subjektams.

Siekdami padėti mažinti ir valdyti nustatytas korupcijos rizikas vidaus sandorių sudarymo ir vykdymo srityse, STT pateikė pasiūlymus Panevėžio m., Anykščių, Pasvalio ir Utenos r. savivaldybėms, kurios per 3 mėnesius turės informuoti, kaip į rekomendacijas bus atsižvelgta.

Su korupcijos rizikos analize ir pateiktais pasiūlymais detalai galite susipažinti [čia](#).

